СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXIX. Ч. 288. Джерзи Сіті, Н. Дж., пятниця, 11 грудня 1931.

VOL. XXXIX. No. 288. Jersey City, N. J., Friday, December 11, 1931. THREE CENTS.

МЕЛОН ДОМАГАЄТЬСЯ ВЕЛИКОГО ПІДВИЩЕННЯ ПОДАТКІВ

ВАШИНҐТОН. — Секретар скарбу Мелон предложив палаті послів урядовий плян у справі підвищення податків. Пляном тим хоче уряд покрити буджетовий дефіцит з роком 1934, коли то буде можна виготовити вже зрівноважений буджет.

Мелон підвищив доходові податки від осіб і корпорацій та впровадив нові податки на автомобілі, троки, ґуми, радія, фоноґрафи, чеки, грошеві пересилки, телефони і телеґрами, а навіть на 10-центові вступи до театрів, на концерти і представлення. Підвищений доходовий податок буде відноситися вже до 1931 року.

ВЕЛИЧЕЗНІ МІЛІЯРДОВІ НЕДОБОРИ.

ВАШИНҐТОН. — Президент Гувер попер у своїм буджетовім предложенню плян Мелона щодо підвищення податків.

Президент подає, що в біжучім році треба рахуватися з недобором на суму $2,122,683,685, себто таким, якого ще не було в мирних часах у ніякій державі світа. Крім того треба ще числитися з недобором у 1933 р., який готов винести $1,416,946,448.

Злучений дефіцит за три роки, себто до 1934 р., виноситиме $4,442,000,000, а публичні довги зростуть на $3,247,000,000.

ДЕМОКРАТИ ПРОТИ ПЛЯНУ МЕЛОНА.

ВАШИНҐТОН. — Посли прислухувалися з острахом податковому предложенню секретаря Мелона та тим міліярдовим цифрам, які їм подав президент Гувер, представляючи буджетовий дефіцит.

Обидва ті предложення стрінуться з великою критикою й опозицією. Републиканці, котрі стоять дуже близько уряду, боронили урядового проєкту. Інші ще самі не знали, що сказати. А демократи поставилися до того неґативно й заявили, що прийдуть зі своїм власним проєктом.

БІРЖА НЕЗАДОВОЛЕНА.

НЮ ЙОРК. — На нюйорській біржі вважали предложення Мелона щодо податкової підвишки конструктивним, але не крилися з тим, що вони надіялися почути від уряду проєкти, які давали би кращу надію на ліквідацію депресії, бо високі податки годі вважати ліком на депресію. Супроти того біржа зареаґувала по свому. Вартісні папери полетіли вниз.

БОТЛЕР І АДЕМС ОДЕРЖАТЬ НАГОРОДУ НОБЛЯ.

НЮ ЙОРК. — Норвезький ґенеральний консуль заявив, що він має дозвіл від уряду подати до загального відома, що мирову нагороду Нобля за рік 1931 одержать: д-р Николас Ботлер, президент Колюмбійського університету, і Мисс Джейн Адемс з Шикаґо. Нагорода виносить $40,000.

Д-р Николас Ботлер є відомий з того, що намовив у своїм часі Андру Карнеґія, щоби заложив відому Карнеґійську Мирову Фундацію. Він теж обороняв завзято мировий договір Келоґа-Бріяна і є пропаґатором міжнародньої кооперації, а проти американської ізоляції. Та треба згадати і те, що підчас світової війни Ботлер пропаґував дуже завзято приступлення Америки до війни.

Мисс Джейн Адемс з Шикаґо є відома не тільки в Америці зі свого „Гул Гавз Сетлемент" і своїх споминів, але знають її й по цілім світі з її пацифістичної діяльности. Ця благородна людина й визначна суспільна діячка працює на суспільнім полі поверх 40 літ. Тепер вона лежить у шпиталі в Балтімор.

Мисс Адемс відома також з того, що підняла голос протесту проти польських звірств, яких допустилися польські жовніри й жандарми над Українцями підчас „пацифікації".

ДОК В ОБОРОНІ ОБМЕЖЕННЯ ІМІҐРАЦІЇ.

ВАШИНҐТОН. — Секретар Праці Док предложив конґресови звіт з першого року своєї діяльности. Він виступає проти Американців і тих американських організацій, які „поступають не по американськи" і спинюють депортацію непожаданих чужинців, котрі підкопують устрій держави. Він подає, що в останнім році депортовано понад 18,000 чужинців. Тепер допускають тільки одного іміґранта на місце пятьох з минулого року. Він каже, що в 1913 р. допущено за рік 1,387,318 чужинців, а в біжучім році це число зменшилося до 43,236 чужинців.

Док домагається, щоби чужинці, котрі хочуть дістати горожанські папери, виказалися принаймні знанням, яке має американська 14-літня дитина. Він хоче також добути право для уряду скасувати придбане горожанство до 5 літ від його одержання, якщо уряд набере переконання, що аплікант в часі старання за горожанство не виявляв великої охоти стати горожанином.

ВЖЕ Й КАНАДА МАЄ СВОЇХ АЛЬ КАПОНІВ.

Онтерійська провінціональна поліція впала на слід широко розгалуженої шайки бутлеґерів, яких централя має знаходитися в Оттаві. Є підозріння, що до цього „ґенґу" належать деякі визначні оттавські громадяни.

Ця шайка має до своєї розпорядимости автомобілі та літаки, якими перевозить алькогольні напитки до Злучених Держав. Протягом кількох тижнів поліції вдалося зловити кілька вантажних автомобілів з горячими напитками, одначе шоферам завсіди вдалося втекти. Недавно знову знову, поліція в Ніягара Фолс, Онт., робила погоню за літаком, що віз алькоголь на американську територію, одначе не вдалося зловити його. З дотеперішнього слідства виходить, що з оттавської округи найчастіше перевожено алькоголь до американських міст Рочестер і Сиракюз.

Федеральна й провінціональна поліція докладає всіх старань, щоби виловити членів бутлеґерської шайки.

АРЕШТУВАННЯ ІНТЕРНАЦІОНАЛЬНОЇ ШАЙКИ В БУКАРЕШТІ.

В Букарешті арештувала сиґуранца трох міжнародніх вломників, що обікрали в Румунії 30 кас. Арештованими є: Янкель Брайтман, Антон Левіцкі й Ізидор Вехслер. При арештованих знайшли модерні прибори до вломів.

НІМЕЧЧИНА НЕ КУПУЄ ЯБЛУК.

У Мармарощині є готові понад тисячу вагонів першорядних яблук на продаж. Німецькі купці, котрі що року приїжджали для закупна яблук, тепер відписали, що через кризу вони не приїдуть. Садівники шукають нових ринків збуту, але не можуть знайти, хоч мають добрий товар. На хліборобські краї паде одна біда за другою.

НАВІТЬ У ДАНІЇ БІДА.

В перших девятьох місяцях цього року пішло в Данії 895 хліборобських господарств на ліцитацію. За той самий час минулого року було таких ліцитацій лише 216.

З ВОЛИНСЬКОЇ ХРОНІКИ.

В Рівному арештували громадського службовика з Катербурґа, Б. Волинського, за зловживання на суму 1,400 зол. — У Колодонках, рівенського повіту, Семен Ошабюк і Роман Стадник вбили Омелька Ослова. Вбивників арештували.

КАРА ДЛЯ ЗНАХОРІВ.

Польське міністерство внутрішніх справ підготовляє начерк закону про заборону лікувати без лікарського диплому. За знахорство передбачує начерк грошеву кару до 10,000 зол. і три місяці тюрми, а коли би „лікування" мало коґані для здоровля наслідки — ще вищу кару.

ОДИН З ЦАРСЬКИХ УБИВНИКІВ У БУКАРЕШТІ?

Поліція занимається тепер виясненням вломів інтернаціональної шайки під проводом якогось Левіцкого, про що ми вже писали. При переслуханю Левіцкі заявив, що він є одним з тих, котрі вбили царя Миколу II.

ПРОҐРЕСИВНА ПОСОЛКА ПРО БЕЗЗБРОЙНУ КОНФЕРЕНЦІЮ.

Мисс Еґнес Мек Фейл, яка є одинокою жінкою-посолкою в домініяльному парляменті й представляє там проґресивну партію з виборчої округи Іст Ґрей, Онт., говорила у Канадійському Клюбі в Медисин Гет, Алта., про майбутню конференцію в справі роззброєння держав, яка має відбутися в Женеві в лютому слідуючого року.

Між іншим сказала вона, що канадійська суспільність повина домагатися від домініяльного уряду, щоби він вислав на ту конференцію таких делеґатів, які є пацифістами й вірять у роззброєння, а не мілітарних експертів, як минулих років. Вислід тієї конференції матиме величезне значіння для дальшого ходу світових подій, говорила вона. Коли конференція не принесе бажаного успіху, то світова війна буде неминучою й багато страшнішою, ніж минула.

ЖЕБРАЦЬКА ОРҐАНІЗАЦІЯ В ЧЕРНІВЦЯХ.

В Чернівцях існувала дотепер орґанізація жебраків. Хитрі жебраки Рінклер і Гакер надрукували собі картки, подібні до карток абонентів у фризиєрнях. Кождий жебрак отримував одну таку картку й був обовязаний платити тижнево до каси Рінслера і Гакера по 30—50 левів. При вплаті цеї суми перечеркувалося на картці біжуче число. Якщо поліція піймала такого жебрака, то передавала його спеціяльному урядникови поліції. Але тут випускали на волю жебраків, котрі мали з собою картку. Кажуть, що урядник дотичного реферату побирав від Рінслера і Гакера бакшіши і випускав „орґанізованих" жебраків на волю. Поліція арештувала тепер обидвох, а урядника пересадили до другого бюра.

НЕСАМОВИТИЙ НАПАД.

В суботу, 31. жовтня, коло 6. год. вечором, ішов Михайло Стечкевич, уч. торговельної школи, в товаристві свого брата вулицею Леґіонів у Львові. Оба йшли спокійно, аж нараз на розі вул. Коперника якийсь офіцир ударив несподівано з заду Михайла Стечкевича в лице. Перелякані хлопці не знали, що їм робити, з чого той офіцир скористав і пропав у товпі. Офіцир той мав відзнаки 40. п. п., що потвердили і свідки тої дивної події, м. ін. студ. Б. Скрентович. Батько пошкодованого хлопця не знає причини того несамовитого нападу; догадується тільки, що того офіцира вивела аж так з рівноваги шапка-мазепинка, яку мав на голові його син Михайло (шапка та приписана в цілій торговельній школі).

ВІЙТ СТРІЛЯЄ.

У селі Гряді, львівського повіту, місцевий війт Йосиф Здревка (римо-католик) вистрілом з револьвера застрілив Михайла Черника. Війт мав з ним якісь порахунки та погрожував матері Черника, що вбе її сина. Нагода знайшлася, як ішов весільний похід бувшої судженої Черника. Черник почав робити викиди своїй бувшій судженій. У тій хвилині впав вистріл і шлях біля села полила кров молодої людини.

ВЧИНОК, ЩО ЗАСЛУГУЄ НА НАСЛІДУВАННЯ.

Не перевелися ще в нас люди, які вміють відмовити собі всього найконечнішого, а заощаджений таким робом гріш жертвують на народні цілі. Про таких горячих патріотів читали ми в останніх часах знову в українській пресі, — і до них треба зачислити й бл. п. Семена Ручку-Кульчицького.

Дня 17. IX. 1931 помер у Самборі **Семен Ручка-Кульчицький**, пенсіонований секретар скарбу, який зі своїх ощадностей, складаних з малої емеритальної пенсії, зложив собі квоту 1,200 долярів, за яку купив у Самборі маленький дім з чотирох кімнат з городом. Той дім він записав Товариству „Шкільна Поміч у Самборі" на бурсу для шкільної молоді в Самборі, а в першому ряді для бідних своїх свояків з Кульчиць. В цьому домі може поміститися 12 школярів. Т-во „Ш. П." вже по реставрації дому отворило цю бурсу.

Тож нехай буде вдячна вічна память Покійникови як заслуженому українському патріотови-добродієви, який заслужився й у Львові для бурс „Рідної Школи" дуже багато своєю працею. Вчинки таких людей заслугують на якнайкраще наслідування!

ПРОЦЕС ЗА СМАК СИРА.

У Руен відбувся недавно цікавий процес. Власник виробництва славного на ввесь світ сира „Рокфор" поставив перед суд трох купців з Руен під замітом не лише підрібки того сира, але теж за лихий смак підрібок. Позовник прочитав уривки з листів королів Карла VI. і VII. з років 1411—1431, в яких королі вихвалюють докладно смак „Рокфору". Судді покушали дрібку правдивого й підробленого сира та засудили виновників невдатної підрібки на грошеву кару.

ТЕАТРАЛЬНА КРІЗА НА РАДЯНЩИНІ.

„Красная Ґазета" повідомляє: „Через брак потрібної скількости сцен і неохоти артистів виїжджати на провінцію, дирекція театру ім. Мерхольда розвязала другу ґрупу артистів".

УБИВСТВО Й САМОГУБСТВО.

Станислав Клюска, в Бориславі вбив свою наречену Івану Гребенюк і ранив важко її 11-літню сестру Анну. Опісля вернувся до свого мешкання, застрілив свою хазяйку, а останнім вистрілом скінчив самогубством. Причина цеї страшної, смертоносної стрілянини не відома.

СЛІПА ЗАВЗЯТІСТЬ.

У Жулині, стрийського повіту, побита жінка Михайла Копича втекла до сусіда Василя Коваля. Копич побіг за нею та погрозив Ковалеві великим нещастям. За хвилину зайнялася клуня Коваля; вогонь перекинувся на хазяйство Івана Попика Перед пімстою селян сховався налій Копич до своєї клуні та повісився.

НЕВІРНИЙ КАСІЄР.

У Букарешті ствердили, що касієр банку Бібеску Вода здефраудував у часі чотирох років два міліони левів. Касієра Тому Атанасія арештували.

ЯПОНІЯ ПРИЙМЕ РЕЗОЛЮЦІЮ ЛІҐИ НАЦІЙ

АЛЕ ПОСТАВИТЬ СВОЇ ДОМАГАННЯ „ВІЛЬНОЇ РУКИ" В БОРОТЬБІ З БАНДИТИЗМОМ У МАНДЖУРІЇ

ТОКІО (Японія). — Уряд післав нові інструкції свому представникови в Лізі Націй, Йошізаві, щоб він згодився на резолюцію Ліґи Націй, котра впроваджує замирення в Манджурії, після якого мають розпочатися переговори про дальше порозуміння в манджурській справі з Китаєм. Разом з тим йому запропоновано точно зясувати Лізі Націй японську інтерпретацію цієї резолюції і застерегти Японії „вільну руку" в боротьбі з бандитизмом.

Ліґа Націй хотіла призначити спеціяльну слідчу комісію в справі манджурського конфлікту, але тепер вона пішла назустріч Японії й від такої комісії відмовилася. Тому можна сподіватися, що Японія нарешті погодиться на ті умови, які будуть означені останньою резолюцією Ліґи Націй.

В ЛІЗІ НАЦІЙ ЗАДОВОЛЕНІ.

ПАРИЖ (Франція). — В колах Ліґи Націй наступило заспокоєння, бо зявилася надія, що Японія й Китай нарешті погодяться на предложення Ліґи. Думають, що Китай також піде на уступки. Справу невтральної смуги біля Чінчова збудуть мовчанкою, щоби знову не розбилося предложення Ліґи.

Нарешті наступила певність, що Рада Ліґи Націй скоро закінчить свою спеціяльну сесію, скликану в справі китайсько-японського конфлікту.

ЯПОНСЬКІ ЛІТАКИ БОМБАРДУЮТЬ КИТАЙЦІВ.

МУКДЕН (Манджурія). — Японське командування повідомляє, що воно вживає літаків до боротьби з окремими китайськими бандами, які грабують мирне населення в Манджурії, а в тім числі й японських громадян. Літаки ввесь час літають над Манджурією й час від часу бомбардують згромадження окремих розбійничих банд.

Японське командування певне, що воно скоро справиться з бандитизмом у Манджурії.

ҐЕНЕРАЛ МА ГОТОВИЙ БИТИСЯ З ЯПОНЦЯМИ.

ЛОНДОН (Анґлія). — Кореспондент телеґрафічної аґенції „Райтер" повідомляє з Манджурії, що спеціяльна японська делеґація в супроводі чужинецьких кореспондентів відвідала китайського ґенерала Ма-Чен-Шана в його головній кватирі, в Гайлуні. Делеґація старалася вияснити можливість замирення з ґенералом на півночі Манджурії.

Ма відповів, що він не буде наступати на Японців так довго, як довго вони не рушаться самі на нього. Найліпший шлях до замирення Ма вважає випровадження японських військ з Ціцікара та з північної Манджурії взагалі. Вразі дальшого наступу японських військ ґенерал Ма готовий ставити завзятий опір.

ПЕРЕМОГА БРІНІНҐА.

БЕРЛІН (Німеччина). — Вже на другий день по відомій промові Брінінґа радіом, а також по декреті президента Гінденбурґа про зниження цін на харчі, помешкання, крам та ріжні річи споживання, виявилося, що уряд здобув значну перемогу над своїми противниками. Знижка цін і заява Брінінґа спеціяльно вдарили ґітлерівців.

Чуються лише голоси, чому цього Брінінґ не зробив раніше, що могло би було багато пособити Німеччині, бо тепер уже може бути все запізно.

АМЕРИКА ХВОРА КРАЇНА.

ЛОНДОН (Анґлія). — Анґлійська преса робить заключення на основі останнього предложення президента Гувера конґресови певних заходів для полагодження крізи, що Америка економічно й фінансово дуже хвора. Ґазети кажуть далі, що американські державні фінанси знаходятьня в гіршому стані ніж анґлійські, що видно з оцінки ситуації, яку відважно робить президент Гувер.

ЗАГАЛЬНЕ ГОЛОСУВАННЯ НАД ПРОГИБІЦІЄЮ.

ГЕЛЬСІНҐФОРС (Фінляндія). — Парлямент ухвалив закон про призначення загального голосування над справою прогибіції. На голосування будуть поставлені три питання: 1) закон про прогибіцію лишається далі незмінним, 2) деякі зміни в нім і 3) повне скасування цього закону.

Голосування має відбутися 29 і 30 грудня. Думають назагал, що найбільше голосів подадуть за перше й третє питання, бо за зміну закону знайдеться небагато голосуючих.

СКОРОЧЕННЯ ДНІВ І ГОДИН ПРАЦІ.

ЖЕНЕВА (Швайцарія). — Комісія боротьби з безробіттям, яка працює при Міжнароднім Робітничім Бюрі, ухвалила, що найліпшим способом боротьби з безробіттям є установлення 5-денного тижня праці, по 8 годин на день. Це комісія має рекомендувати ріжним урядам до обовязкового впровадження в життя.

„SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА:	
Three cents a copy.		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Сити і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$2.75

За оголошення редакція не відповідає.

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Тел. „Свободи": Montgomery 5—0498. Тел. У. Н. С.: Montgomery 5—1838.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ДЛЯ ДОБРА СОЮЗА Й ЧЛЕНІВ

Подумає дехто з членів: що це, знов якась зміна в У. Н. Союзі? Знов новий заколот, знов якісь нові проєкти і нові тягарі, знов нові інтриґи і якась диктатура? Що це? Чи не замах на нашу орґанізацію?

Не закриваймо того. Такі голоси є. Вправді їх дуже мало й всі вони здебільша підшиті демаґоґією, але вони є. І не диво. Бо це прямо неможливо мати кількадесять-тисячну орґанізацію, щоби в ній не бракувало таких, котрі завжди ждуть на те, щоби закаламутити воду, щоби лекше в каламутній воді зловити рибку, себто показати себе „оборонцем" орґанізації, „бідних" членів і демократичних принципів, які, мовляв, не можуть стерпіти, щоби там якісь урядники щось комусь „диктували".

А позатим не бракує і дійсно добрих, чесних і характерних членів нашої орґанізації, котрі також з острахом глядять на нові реформи в Союзі, з якимись несправедливими фінансовими тягарами, не здаючи собі ясно справи з того, які користи матимуть члени з реформи. Бо це певне, що коли Союз і надалі братиме щось від членів, то цілком певно віддасть їм з грубим процентом те, що вони в орґанізацію вложать. Досі ще не було прямо випадку, щоби Союз використовував своїх членів. Вразі нещасливих випадків Союз виплачував завжди своїм членам більше, ніж вони зложили. І тільки тому, що У. Н. Союз хоче далі чесно продовжувати ту саму господарку, треба йому реформи, треба скріплення, а головно: треба такого змодернізовання нашої орґанізації, щоби до неї можна було притягнути молоде покоління. Бо саме це останнє являється тепер для У. Н. Союза ледви чи не найважнішою справою.

Ми свідомі того, що орґанізація мусить за всяку ціну дістати молодих членів, бо тільки молодий приріст дасть орґанізації можливість вивязатися супроти старих членів з тих зобовязань, які вона перебрала. І ми набрали переконання, що Союз, якщо не переведе певних реформ, не відповідатиме вимогам молодого покоління, хочби тільки під оглядом асекураційним. З того висновок, що У. Н. Союз, якщо хоче забезпечити своє істнування, мусить приноровитися до нових вимог. Це зрозумів Головний Уряд нашої орґанізації. А тепер це вже його обовязок звернути на цю обставину увагу всього членства.

Те й Головний Уряд робить.

М. Данильченко.

МОЖЛИВОСТИ УКРАЇНСЬКОЇ КОЛЬОНІЗАЦІЇ В МЕКСИКУ

(Помічення і враження з подорожі до Мексика).

Мені довелося бути недавно в Мексику. „Обєднання Українських Орґанізацій в Америці" і Товариство Опіки над Іміґрантами в Канаді поручили мені провірити при тій нагоді можливости української кольонізації в Мексику. Справа та являється під теперішню пору дуже пекучою, бо іміґрація до Злучених Держав і Канади майже замкнена, а польський уряд звертає іміґрацію до Полудневої Америки і там творить польські осади. Цілком природно виринає питання, чи не можна би нам, Українцям, знайти такі землі, де би можна творити українські кольонії з тих нових іміґрантів, що покидають рідну землю. Це саме було обговорене на засіданнях „Обєднання", яке поручило мені справу провірити і виготовити відповідний звіт, який вислано би до краю провідним чинникам для їхньої орієнтації в керуванню нашою іміґраційною справою.

Але справу ту я вважаю настільки цікавою і важною, що хочу поділитися своїми враженнями з цеї подорожі й з нашим громадянством.

Побут у Тексас.

Дня 23 жовтня ц. р. виїхав я з Ню Йорку до Мексика для перевірки на місці тих інформацій про кольонізаційні можливости в цій країні, які я зібрав за останній рік з урядових, приватних та друкованих джерел.

Подорож автом з Ню Йорку до міста Сан Антоніо в Тексас заняла повних пять днів, тобто ми робили коло 450 миль денно. В Сан Антоніо я і мої обидва товариші подорожі мали перший добрий відпочинок.

Тут ми задержалися на кілька днів для ознайомлення з кольонізаційною та іріґаційною системою Тексасу, яка є такою самою, що й у північнім Мексику.

Тому, що деякі Українці в Ню Йорку розпитували мене про можливости та умови поселення на землі в Тексасі, я хочу також коротко подати загальні інформації про південно-західну частину Тексасу, з якою я мав змогу добре ознайомитися.

Почну з маєтку, який мені найбільше подобався, а саме:

Маєток „Наталія".

Цей маєток положений 15 до 30 миль від чверть-міліонового міста Сан Антоніо. Має 45,000 акрів землі.

Вся земля іріґована — штучно наводнена — з ріки Медіна, а тому нема небезпеки посухи.

Росте все від вівса до субтропічних овочів. Збирається річно від 2 до 3 врожаїв городини, зеленини та ягід.

Ягоди, зеленини та овочі мають добрий збут тому, що доспівають зимою, весною та раннім літом, тобто тоді, коли густо заселена північна частина стейтів ще не має своїх овочів.

Літній та осінній врожай збувається на ринку в Сан Антоніо або забирає його консервова фабрика, що вже збудована в „Наталії".

Добрий збут мають зимові та ранні курчата, та голубята. Оріх „пекан" — подібний до волоського — та „ґрейп фрут" дають дуже добрі врожаї, а поки вони виростуть фармери, культивують між рядами дерев ягоди та зеленину. Ця земля розпарцельована на малі фарми від 5 до 40 акрів.

Ціна за акер від 175 до 200 долярів.

При купівлі платиться 10%, а решта на сплати на протязі 10 років.

Через землі маєтку проходять дві залізниці і дві асфальтові дороги.

Клімат здоровий, а літня спека — через сухе повітря — переноситься легче чим в Ню Йорку.

Здавалосяб, що в такому раю не може бути вільної землі, але на ділі воно не так, бо за 6 років заселення цього маєтку в ньому оселилося всього тільки кілька соток фамілій.

— Ми маємо все для добробуту тисячу людей, — казав мені управитель тих земель; маємо добру землю, багато води й сонця та добрий клімат, але не маємо одного, а саме людей, які змоглиб використовувати ті дари природи.

В часи добробуту маґнес великого міста притягає всіх, однак дволітна економічна депресія мабуть змінила психольоґію, бо в біжучому році поселення на землю значно зросло.

Економічна депресія та безробіття примушують і тих, що дещо ще мають, ставити собі питання: що буду робити, коли проживу останні гроші, а кріза ще не припиниться?

Шукаючи відповіди на це питання, люди природно приходять до думки про землю, яка принаймні дасть їсти тим, що схочуть на ній працювати.

Стрічав я в „Наталії" кількох інтеліґентів, що оселилися на землі за останній пів рік і які тепер задоволені, що встигли втекти з міста, поки ще мали щось заощадженого.

Тепер перейду до другого маєтку, який належить тій же компанії, що й „Наталія".

Маєток „Катерина".

Цей маєток, недавно відкуплений від брата бувшого президента Злучених Держав Тефта, має 340,000 акрів землі і є віддалений 120 миль від Сан Антоніо. Він граничить з Мексиком, і тому я ним цікавився, бо хотів мати більше матеріялу для порівнання з північним Мексиком, де кліматичні та почвові умовини майже ідентичні з полудневим Тексасом.

„Катерина" лежить при залізниці та асфальтовій дорозі. В центрі маєтку збудоване місто, що вже має свій банк, готель і навіть дуже гарну середну школу — гайскул.

Маєток розпарцельований на фарми, починаючи від 80 акрів вгору. Земля продається не іріґована, бо не має ріки, а тому кождий, що купує фарму — пересічно 160 акрів — сам будує на своїй землі колодязь та помпує воду для іріґації мотором.

Кажуть, що ґеольоґічні досліди показали, що там є підземне озеро, а тому води для іріґації завше подостатком.

Землі під управою порівнюючи ще дуже мало і то переважно навкруги місточка.

Зимою фармери продають велику скількість зеленини та ягід для північного ринку.

Є тут також чудові сади помаранч та ґрейпфруту. Вся необроблена земля покрита кущами та кактусами і використовується для випасу рогатої худоби.

Що року звідсіля посилають тисячі дво-літніх бичків в кукурузні стейти Америки для викінчення годівлі на ринок збуту в Шикаґо.

Управитель маєтку розповідав мені таку пригоду з цими биками: В минулому році приїхав туди з Ню Йорку промотор фармерської кольонізації й, оглядаючи маєток, звернув увагу на велику скількість та гарний вигляд биків, і питає управителя, коли вони встигають всіх їх... подоїти!

Ось які бувають в Америці фармерські кольонізатори!

Положення „Катерини" та її безмежні простори дуже мені подобалися, однак колиб мені треба було вибирати між „Наталією" і „Катериною", то мої симпатії булиб на стороні першої, бо „Наталія" видимо багата на воду, багатствож „Катерини" не є видиме, а вчені ґеольоґи часто роблять помилки.

Може статись таке, що чоловік купить землю, витратить коло 2,000 долярів на колодязь, а води не буде подостатком. Ціна неіріґованої землі в „Катерині" виносить пересічно $50 за акер.

Ознайомившися з системою іріґації та господарства в „Катерині", ми третього дня візити попрощалися з гостинним господарем казочної оселі Тефта і виїхали в напрямку мексиканської границі.

В годині 4 пополудні ми були вже в Лоредо, де стратили більше двох годин на ріжні пограничні формальности.

Мексико.

Ріо Ґранде, що відділяє Злучені Держави Америки від Мексика, є малою річкою, але зате яка велика ріжниця між цим і тим берегом. Тут, без огляду на депресію, бачите у всьому достаток та погоню за ще більшими вигодами, а там напівголодне населення, але задоволене зі своєї долі.

Тут модерні будинки, а там орієнтальні мазанки без вікон.

Тут все завалене товарами і все порівнюючи дешево, а там товару мало і все дороге. Тут автомобілі та трактори, а там осел, бики та соха з дерева.

Клімат, ґрунт, вода, сонце і навіть підземні мінеральні багатства однакові по обидвох боках ріки, але добробут населення дуже далекий від американського. Характер та психольоґія населення також зовсім протилежні; тут анґльо-саксонська активність, а там орієнтальний фаталізм.

Вже смеркалось, коли ми виїхали з Лореда в напрямку до великого міста Монтерей, віддаленого 150 миль від американського кордону.

По пів годинній їзді затримали нас якісь люди в уніформах. „Мабуть якийсь отаман підняв повстання" — промайнуло в наших головах. Але ми помилились, бо показалося, що це варта, яка перевірює — серед дороги — перепустки та ще раз реєструє число автомобілевого мотору. Ще годину ми їхали добре, а потім лопнула ґума і ми стали серед дороги.

Ніч темна, світла не маємо, ніде живої душі.

Шукаємо дрючка або каміня, щоб підняти авто та змінити ґуму, але все даремно. За яку годину почули спів і на дорозі показались огні авта; ми остановили його, але коли побачили, що на розбитому Форді сидять пять здорових Мексиканців, то не дуже ними врадувались, бо ми — як всі і всюди — уявляли собі Мексиканців за таких же фаховців по соціялізації чужого майна як і російські большевики.

Та чорт не такий страшний, як його малюють. Хлопці показались дуже симпатичними, знайшли в себе ліхтар та інше приладдя і за годину наше авто було готове, а хлопці співаючи поїхали далі, не виправдавши тої опінії, яку ми про них мали і яка панує за кордоном про Мексиканців. До Монтерею ми приїхали аж по першій годині в ночі. На другий день рано виїхали ми в напрямку міста Вікторії — столиця стейту Тампуліпас — віддаленої 180 миль від Монтерею.

Та нам не пощастило, бо дорога звідсіля в глибину Мексика не асфальтована — як від Лоредо до Монтерею — і ми скоро зламали наше тяжке авто. Проїжджаючий грузовик привіз нас і наше авто назад до Монтерею.

Тут нам сказали, що направа забере кілька днів, а тому ми рішили виїхати на другий день до Вікторії автобусом.

Була неділя і „революційне" населення йшло до церкви. Пішли й ми. Оглянули кілька чудових старовинних церков.

По обіді пішли оглядати місто. Місто велике й гарне. Зараз же за містом підіймаються до неба високі гори Сієра Мадра.

Гарні маленькі парки — плаза — з субтропічними деревами та квітами.

Коли ми підходили до головної „плази", то на наше велике здивування почули, що орхестра грала „Ой попід горою попід зеленою козаки йдуть..." „Кабалеро" в мальовничих строях верхами на добрих конях проїжджались кругом „плази", а мексиканські „Марусі" — до речі дуже гарні — соромливо поглядали в бік „кабалеро".

Тут звичай заставляє дівчат ходити кругом „плази" в жіночій валці, таксамо й хлопці мусять іти своєю хлопячою валкою. Та обидві ці валки йдуть так близько одна від другої, що шкоди від того вони не відчувають.

З вечора ми замовили собі місця в автобусі, який мусів виїхати з Монтерею в 8 годині ранком. Встали ми в 7 годині. Добре поснідали, бо дорога далека, а попоїсти дорогою нема де, і чекаємо боса.

В 8 годині боса нема. В 9 нема. Чверть до десятої ще нема. Нарешті коло 10 години кажуть, що бос сьогодня не поїде. Наняли авто і під вечір були у Вікторії.

Нова дорога, прогибіція та біржа.

Дорога від Монтерею до Вікторії досить добра для малого авта. В багатьох містах десятки троків підвозять та розсипають рінь, а десятки доріжних машин її розрівнюють. Працює на тій дорозі багато соток людей, які тут же над дорогою побудували собі хати з кущів та очерету.

Це будують так звану Панамериканську дорогу, яка йтиме зі Злучених Держав через ріжні країни Центральної Америки до Ріо де Жанейро в Бразилії, а пізніше аж до Буенос Айрес в Арґентині. Кажуть, що вже літом 1932 року можна буде їхати автом аж до Панамського Каналу.

Можна сподіватися, що ця нова дорога в екзотичні країни, де також нема прогибіції, дуже підірве прогибіційний бизнес Канади з американськими туристами.

Мабуть біржа це вже дисконтувала, бо шери канадійських дестилярних підприємств падають вдолину, а мексиканські ростуть вгору.

(Дальше буде).

П. Котович.

ЧОТИРИ РОКИ НА РАДЯНСЬКІЙ УКРАЇНІ

(Спогади бувшого комсомольця).

(35)

LVII.

Останнє побачення з ДПУ.

Від грудня я щасливо уникав зустрічі з ДПУ. Поза моєю увагою пройшов той факт, що й Кобилка перестав шукати зі мною зустрічі. Аж у березні я зрозумів, у чім річ.

Якось у другій половині березня 1930 р. я одержав з сільради писемний зазив, щоби зявитись до сільради. Таких зазивів я, як член сільради, мав кілька на тиждень, а тому й не сподівався ніякого лиха.

— Маєш мороку: доказуй, що ти не верблюд! — зустрів мене заступник голови сільради й дає прочитати паперець:

УСРР
Качкарівський
Районовий Виконавчий
Комітет
Ради робітн., селян. та червоноарм. депутатів.
ч.....
.... 1930 р.
До
Н.-Воронцівської
сільради.

Просимо повідомити під росписку громадянина с. Н.-Воронцівки П. Котовича в тім, що він постановою президії Херсонського ОВК з дня 25. лютого позбавлений виборчих прав за службу в білій армії (протокол ч.....).

Голова Райвику:
(підпис).
Секретар:
(підпис):

— Це мене, кажу, мабуть сплутали з кимсь іншим.

Я зараз же взяв копію цього папірця й вирушив до Херсону.

Для мене було ясно, що це остання перестророга від ДПУ. Мені треба було, або скоритись і працювати в них, тодіб, очевидно, я скоро був привернений до виборчих прав, або ... відправитись на Соловки.

Я собі вибрав третю дорогу, але, щоби не „засипатись", як кажуть, на самий кінець, я вирішив робити вигляд, ніби я клопочусь про відновлення моїх виборчих прав.

Пароплав прибув до Херсону раненько, я зараз же відправився до ОВК, відсіль мене відправили в ДПУ до „товариша Грановського", в кабінет ч. 18 чи 19 (добре не памятаю). Я цього й сподівався.

— Ну, — думаю — це вони мені запропонують ще раз, щоб я всетаки співробітничав у них; може спитають, чому я не написав характеристики. Треба буде сказати, що для повної всебічної характеристики я ще не встиг зібрати матеріялу. А може будуть бити, допитуватись?... може арештують?... Хіба не йти, а зараз же втекти в село М. (на Поділлю) і звідти шукати надійної дороги до Дністра? А може за мною слідкують? Ні, що буде, то буде: краще піду!

В командантурі мені дали перепустку до Грановського, але перед цим командант запитав телефоном цього самого Грановського.

Довгим і вузьким коридором я доходжу нарешті до тієї кімнати, стукаю й заходжу до кабінету. За столом сидить з відзнаками большевицького ґенерала (три ромби) якийсь „тип"; глипнув на мене й продовжує писати. Я стою й чекаю. Нарешті:

— Чого вам потрібно? — по московському звертається до мене „ґенерал".

— Так і так, — кажу; — мене післали до вас — і даю йому копію папірця.

— Дивуюся вам; ви культурна людина; невже ви не знаєте, куди треба звертатися в таких випадках? Ми вам нічим не можемо допомогти.

— Але мене сюди післали — кажу.

— Якась помилка — і здвигнув плечима.

— До побачення — кажу — й обернувся, щоби вийти.

— О, ні, — каже „ґенерал" — ви тут не вийдете; я там в дверях забув ключі й двері замкнулися. Йдіть сюди, кругом!

Дійсно, в дверях була ціла вязка ключів; я це зауважив.

Йду „кругом". Фактично треба було перейти через одну ще кімнату, щоб попасти знову в той самий коридор.

Зайшов у ту кімнату: з правого боку були якісь шафи, передімною не було ніяких дверей; я повернув вліво й побачив всього себе у великому люстрі. Тут же сиділа панночка біля друкарської машини.

Вона мені мовчки показала двері і я вийшов. Ключі ще висіли в дверях кабінету Грановського.

— Слава Богу, — думаю — якось вирвався. Але пощо мене туди кликали? — міркую собі далі. — Нічогож мені не казали. Ключі... Велике люстро, в якому я себе дуже добре бачив... Так! Мене сфотоґрафували! Це безсумнівно!

Я негайно пішов ще раз до ОВК, вже до свого начальства, й узяв від інспектора народньої освіти папірця до райвику про те, що тому, що я подаю прохання про знесення постанови з 25. лютого, я тимчасово можу залишитись на своїй посаді.

Я вирішив зараз же їхати до Харкова, а через те, що до потягу лишалося ще три години, я зайшов до редакції „Наддніпрянської Правди". Тут, мабуть як і у всіх редакціях усього світу, мене зустріли таким запитанням:

— Ну, щось новенького принесли нам?

— Не написав нічого, але сказати можу устно — й розказав про свою новину; про те, що мене „через якесь непорозуміння" позбавили виборчих прав.

— За що? — здивовано питає мене співробітник-фейлетоніст.

— Та ніби за якусь службу в білій армії. Правда, я був у Галицькій Армії, але від якого то часу ця армія вважається „білою"?

— Так, це якесь непорозуміння. Вам безперечно треба їхати до Харкова.

— Сьогодняж їду!

Побалакали ще про дещо й про колективізацію. Настрій у всіх був пригноблений; ніхто від колективізації не сподівався нічого доброго. Я довідався тут, що були селянські заворушення в Каховці, Бехтерах й у В.-Олександрівськім районі.

На прощання мене попрохали, щоби я в Харкові купив циґареток („може там є якінебудь, бо в Херсоні нема вже зовсім ніяких"). Я приобіцяв купити.

LVIII.

Херсон — Харків — Москва — Київ — Поділля.

Ідучи на залізничий дворець, я все ще міркував, що зробити, куди їхати? Чи не краще їхати прямо до Москви, зайти в Комінтерн, взяти дуплікат того папірця, що я за кордоном вів „фракційну працю", і з тим папером подати заяву про перегляд постанови ОВК з 25. лютого, а тимчасом... зникнути?

(Дальше буде).

ДРІБНИЧКИ.

Тибет не знає паперових грошей; має одну правно-платну монету, срібну „танґ-ка". Вартість її около 10 центів. Хто потребує заплатити меньше, розріже цю монету на скільки треба. — Жінки мають більший нахил до морської недуги, ніж мущини. — В Арабії можуть лише Араби кермувати автом.

НОВА УКРАЇНСЬКА ЧИТАНКА

Накладом видавництва „Нова українська школа" у Львові вийшла з друку і продається в книгарні „Свободи" **Четверта книжечка укладу Миколи Матвійчука**, призначена для рідних шкіл у Канаді й Америці.

Четверта книжечка відзначається богатим та добірним змістом, великою скількістю ілюстрацій у тексті (93 штук) і старанним виконанням. Книжка має обему 200 сторін друку (12½ аркуша) і **коштує** в твердій оправі з гарною кольорово винетою маляря **П. Андрусева** 75 центів.

В IV. книжечці стрічаємо твори майже всіх українських клясиків. Шевченкови присвячено окремий XI. розділ. З молодших письменників подибуємо тут твори Стефаника, Ол. Липи, Бордуляка, Підгірянки, Бабія, Поліщука, Жуковецької, Курдидика та інших. Матеріял у IV. читанці **упорядковано по розділам**, отже не всуміш, як це є в старих читанках інших авторів. Через **те є кращий перегляд змісту** і, наприклад, уступи історичного, природничого, чи якого іншого змісту **чергуються за порядком.** Всіх розділів у читанці є XII. Подаємо титул розділів:

I. Школа, розум, знання. II. В родині. III. Серед людей. IV. Праця. V. Веселі річи і смішні. VI. З життя звірят і птахів. VII. Байки. VIII. Серед природи (про ліс). IX. З історії винаходів. X. За Україну. XI. Тарас Шевченко. XII. Оповідання з історії України (княжі часи).

Матеріял у IV. читанці підібрано живий, цікавий, так, що вона може бути **предметом заінтересовання також для старших.** А для молоди стане IV. читанка **засобом національного виховання. На національне виховання положено тут великий натиск;** тій цілии присвячено 40 сторінок друку, то є три останні розділи читанки. Матеріял для тих розділів майже ввесь новий, свіжий, ще ніде в читанках не друкований і черпаний з теперішньої визвольної війни на Україні (Малий повстанець). Сподіваємося, що українське громадянство, в першій мірі учительство, з радістю повитає вихід з друку **Четвертої читанки і причиниться до її масового поширення.** В Америці читанку М. Матвійчука тримає стало на складі: Svoboda, 83 Grand St., Jersey City, N. J.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

НА НОВІ ШЛЯХИ З НАШОЮ ШКОЛОЮ В АМЕРИЦІ!

В „Свободі" з 4 грудня прочитав я звіт Шкільної Комісії „Обєднання", в якім говориться про потребу вступити на нові шляхи з українською школою в Америці.

Кождому нашому Українцеви в Америці, котрий вийшов з рідної землі, є дуже дорогою справа нашої будучности в Америці. Всі ми бачимо, що та школа, яку маємо, не може відповісти нашим потребам, а склалися на те ріжні причини. Підростає молоде покоління, яке знає дуже мало про наш нарід, і не вміє говорити ні писати по українськи.

І тому я думаю, що видання підручника до науки української мови, уложеного в англійсько-українській мові, як це піднесло „Обеднання", є дуже доброю справою, бо це улекшить науку української мови тим нашим дітям, котрі не мають нагоди ходити до української школи. А таких є дуже багато. Коли вони старші й розуміють свій блуд, що не знають мови своїх батьків, много з них радо взялися би до науки української мови, але не мають до цього підручників. І це є дуже добра думка, що з таких підручників могли би підовчитися мови ріжні американські учительки українського роду, а доповнивши ще оте знання, могли би потім учити української мови по наших громадах.

Наші діти звикли по американських школах до учительок і ті учительки могли би зробити дуже богато для української справи, коли би вчили наших дітей української мови. І наші люди ставилися би до такої науки поважніше, так, як і до науки в американських школах.

Отсе є дуже ресумі справи, які порушено на „Обеднанню", і наш загал в Америці повинен добре над ними застановитися.

П. Гарасимів,
з 8 від. У. Н. С. в Йонкерс, Н. Й.

ЧОМУ У. Н. СОЮЗ РОЗДРОБЛЕНИЙ НА МАЛІ ВІДДІЛИ.

Багато тепер говориться про те, що маємо забагато малих відділів в У. Н. Союзі. Так, вони є. А звідки взялися? Ось одна з відповідей:

Вже 20 літ живу в Гери, Індіяна. В 1912 р. засновано тут 100 відділ У. Н. Союза. Число 50 дорослих членів і 35 дітей. В товаристві був завжди порядок. І каса була завжди доволі сильна. Кредитовано членам членські вкладки до У. Н. Союза й давано допомогу тим членам, котрі платили до товариської каси. За народні цілі ми також завжди памятали. Члени жили в згоді, якої не мішали ріжниці в релігійних чи політичних поглядах.

Тількиб розвиватися. Та знайшлися зарозумільці червоного покрою, котрим захотілося добути слави, та захопити нагромаджений товариством гріш, щоби зужити його на большевицьку пропаґанду. Та це їм не вдалося, бо на річних зборах були в меншости. Тоді взялися розбивати відділ і творити новий. Побирали все, що їм попадало під руки. Ще й за декотрих рішили платити вкладки, щоби тільки дістати від Головної Управи дозвіл на заснування нового відділу.

Зі старого відділу перемовлено 15 членів і зорганізовано новий і так повстали два відділи У. Н. Союза. Та час минав. „Товариші" побачили, що зі своїм відділом У. Н. Союза не здобудуть, переворот у Союзі не зроблять, місцевого відділу не розібють; і як гуртом вступили до Союза, так по кількох місяцях і гуртом виступили, ще й за собою потягнули декотрих старих членів, котрі стояли в У. Н. Союзі по 10 літ і більше. В той спосіб у заснованім відділі осталося кількох членів без каси і більшого числа членів і нарікають. Спитаю: на кого?

Таких випадків, я певний, було в нашій організації багато. Оті нерозважні кроки, легковірність, заздрість і амбіції розробили У. Н. Союз.

А тепер пора те все направити.

Андрій Цебак.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

БАЛТИМОР, МД.

Не даймо занепадати громаді.

Що тільки зійде нашій громаді сонце, то знову зайде за хмари. Що тільки зачнеться якась добра робота, зараз знайдуться одиниці, що своєю загумінковістю не допускають до обеднання громади.

Життя наше було тут завжди злучене з церквою, якої й досі держимося. Але саме при церкві були тут угодовці, або як їх називають: конкордатниками, що завжди розбивали громаду. А що церковне майно в нас записане на одну особу, а не на нарід, то тяжко було вдержати при церкві такий комітет, котрий був би на руку громаді й старався про народню працю.

Всеж таки минулого року ми мали добрий комітет, який згодив доброго дяковчителя, п. Лабойка, котрий працював добре, вчив дітвору. давав представлення і концерти. І тому було в нас минулого року величаве Листопадове Свято. І було гарно виконане Свято в память Т. Шевченка, а на святі були такі чужі гості як мейор міста, литовський посол і інші, котрі висказувалися з похвалою про нашу культурну роботу.

Та така робота не була в смак нашим конкордатникам і вони повели свою кирилну роботу, наслідком якої нема тепер в громаді ніякого народного свята. Народну працю названо большевицькою, а дяка большевиком. А до церкви почали кликати поліцію, щоби стерегла угодовців.

Та громада таки не могла вже довше стерпіти такого застою. І лишила угодовців на боці, а сама взялася наново за народну роботу. Рішено відкрити вечірню школу для дітвори, винайняти на школу залю льокаль і спровадити учителя з Дітройт.

Учитель вже є і є надія, що тепер робота піде іншим ходом.

При школі зорганізовано Українсько - Американський Клюб, котрий буде старатися підтримувати школу та допомагати нашим людям у вибиранню горожанських паперів. Головою школи вибрано громадянина П. Приймака, секретарями Н. Пельца і Іваневича, а касієром Т. Кащака.

До Комітету Клюбу ввійшли: І. Никула, Т. Мармаш і О. І.

Йосиф Семенків.

ДЖЕРЗИ СІТИ, Н. ДЖ.

Ювилей Рідної Школи.

Дня 29-го листопада відбулися збори усіх Братств і Товариств з цілої громади в справі відсвяткування 50-літнього ювилею Рідної Школи. Аматорський Кружок Чорноморської Січи з Джерзи Сіти, Н. Дж., згодився з цієї нагоди відограти аматорську виставу.

На тих зборах вибрано Ювилейний Комітет Рідної Школи, який занявся відсвяткованням цього свята, розпродажю тікетів і загально збіркою по домах цілої громади, щоби не було ні одної родини, котра не далаб ювилейної жертви на Рідну Школу.

Шановні Громадяни! Ляхи завзялися цілою силою знищити українське шкільництво. Замикають наші школи, а українською молодю наповняють тюрми. Свідомий український нарід не дає знищити своєї Рідної Школи, а ми поможім нашим братам у їхній боротьбі. І памятаймо, що в нашій школі наша будучність. А не дамо її знищити тоді, коли дамо свої жертви на Рідну Школу.

Тому, коли до кого загостить колектор за жертвою на Рідну Школу, не відправляйте його з нічим.

Всі Товариства і Братства проситься принести свої жертви в день представлення 27-го грудня 1931 р. до церковної галі при Greene і Sussex St. В тій галі відбудеться представлення і там буде промовляти делегат Рідної Школи.

К. Піддубчишин,
секретар комітету.

АМСТЕРДАМ, Н. Й.

Листопадове Свято.

Наша невеличка громада гідно відсвяткувала цього року Листопадове Свято. Успіхови нашого національного свята багато пособили наші приятелі Литовці, що прийшли на свято у великому числі, а також виступили зі своїми промовцями та з хором. Свято відбулося в просторій литовській галі, що була заповнена Українцями та Литовцями на чолі зі своїм парохом та його асистентами.

В 5 годині вечером о. І. Шуховський відправив у місцевій українській церкві врочисту панахиду по поляглих у визвольній боротьбі українських героях, а по 8 годині розпочався концерт. На концерті вступне слово англійською мовою виголоив о. І. Шуховський, пояснюючи значіння свята та завдання українських визвольних змагань. Литовський парох, о. Й. Жиданович, виголосив литовською мовою довшу промову, в якій яскраво змалював українську та литовську визвольну боротьбу, пригадав історичне співжиття цих двох братніх народів, а також зясував ті причини, що вяжуть в теперішности й будуть вязати в майбутньому Литовців з Українцями.

Гром. В. Кедровський виголосив довший реферат про значіння української визвольної боротьби, що була започаткована на Західній Україні з днем 1. листопада 1918 року. Бесідник підніс те, що хоч український нарід потерпів мілітарну поразку, він всеж таки не розбитий морально, а навпаки, продовжує свою боротьбу з окупантами на всіх землях, а зокрема в Галичині проти Ляхів. Український нарід тепер у тяжкій щоденній праці будує підвалини майбутньої української державности, за яку він стане знову до боротьби зі зброєю в руках, коли прийде до того слушна година. Нарід стає тоді переможним, коли зломлено духа його боротьби, коли він без протестів і покірно несе те ярмо, що на нього накинули чужинці. Придивляючись до українського визвольного руху, ми бачимо, що на всіх землях і на всіх ділянках життя український нарід веде титанічну боротьбу за краще майбутнє й здобуває все нові й нові позиції. В цьому є запорука того, що скоро прийде час, коли повстане українська незалежна держава на українських землях.

Концеркову частину свята виконали три хори: литовський хор під проводом діриґента Б. Велічкаса, місцевий український хор під проводом п. С. Чупки й мужеський український хор з Водервліт під проводом п. Шеремети. Всі хори описалися добре. Українцям припали до вподоби пісні, виконані литовським хором. Рясні оплески присутних були нагородою співакам та їх керманичам.

Кількоро дітей гарно віддеклямували патріотичні вірші. Діріґент литовського хору, Б. Велічкас, відчитав гарний привіт Українцям і побажання найскоршого визволення з ляцкого ярма українських земель, а литовський священик, о. Орвідас, закликав присутних до зложення жертв на визвольну боротьбу. Після того переведено збірку.

Підчас свята панував не лише святочний настрій, але й братерство між Українцями та Литовцями, що передовсім є заслугою провідників обох груп, а особливо старого й вельмишановного литовського пароха, о. І. Жидановича, котрий уже від давних років виявив себе великим симпатиком і прихильником української справи. Признання належиться також нашим чоловим громадянам, котрі занялись уладженням свята й котрі завжди ведуть тут перед в українській національній праці. Вони є членами Українського Народного Союза.

Громадянин.

МІТІНГИ ВІДДІЛІВ У.Н.СОЮЗА

МЕНВІЛ. Н. ДЖ. Тов. ім. Т. Шевченка, від. 349, подає до відома всім місцевим і позамісцевим членам, що річні збори відбудуться в неділю, 13 грудня, в годині 2-ій пополудни, в Ліберти Галі. Обовязком є кождого члена на ті збори явитись, бо є багато справ до полагодження. Буде вибір уряду на 1932 рік і роздання календарів на 1932 рік, за котрі кождий член має заплатити по 30 ц. Пригадується одвгуючим членам, щоби прийшли і вирівнали свої залеглости по змозі. Взивається родичів-членів вписувати свої діти до У. Н. Союза. Нових членів будемо принимати без оплати вступного, тому хто ще не є членом, нехай користає з нагоди. — Олекса Гелета, предс.; Леон Мартинчук, кас.; Микола Вербицький, секр.

НЮ ЙОРК, Н. Й. Укр. Запомогове Тов. Дністер, від. 361, повідомляє всіх своїх місцевих і позамісцевих членів, що місячні збори відбудуться в суботу, 12 грудня, в годині 8-мій ввечір, в Укр. Нар. Домі, 217-19 Іст 6-та вул. З огляду на те, що се остатні місячні збори сего року, кождий член мусить явитись, бо є важні справи до полагодження, як справастатута, злуки відділів і інші. Пригадується всіх довгуючим членам, щоби негайно вирівнали свої залеглости на сих зборах, бо інакше будуть суспендовані. Не явившийся без оправдання член буде відповідати після статута. — Мих. Гуцалюк, гол.; Д. Костишин, секр.

АЛЕНТАВН, ПА. Сестр. Неп. Зач. Преч. Діви Марії, від. 151, повідомляє всі свої члени і членкиці, що річний мітінг відбудеться в неділю, 13 грудня в годині 2-гій пополудни, в гали укр. парохіяльній під ч. 803 Н. Фронт ул. Проситься всіх явитися на означений час, бо буде справоздання контрольорів і уряду з 1931 року та вибір уряду на 1932 рік. Проситься довгуючих вирівнати свої залеглости, бо в противнім разі будуть суспендовані. Будемо принимати нових членів старших і молодших без вступного. Не явившийся член або членкиця заплатить кару 1 дол. — Марія Яремчук, секр.

РОЧЕСТЕР, Н. Й. Тов Запорожська Січ, від. 367, повідомляє своїх місцевих і позамісцевих членів, що річний мітінг відбудеться в неділю, 13 грудня, в годині 1.30 пополудни, в гали де звичайно. Буде річне справоздання уряду і контр. комісії, вибір уряду на 1932 рік і роздання календарів за оплатою 30 ц. Урят Товариства просить членів не легковажити собі річного мітінгу, бо будемо мати дуже важні справи до полагодження. Проситься всіх членів приєднувати нових членів до Тов. і У. Н. Союза, бо будемо принимати без вступного, родичі котрі ще не вписали своїх дітей, повинні вписати їх тепер. — Н. Сорохтей, предс.; Т. Рудий, кас.; Д. Спондарик, секр.

ПОДЯКИ.

Підписаний, член Тов. ім. М. Грушевського, від. 164 У. Н. С., дякує Головному Урядови за допомогу в сумі $75, як і дякує також відділовим урядникам і членам, що його відвідували в часі хороби.

Теодор Киник,
Бервік, Па.

Навістила мене тяжка хороба, бо втратив я око. Батько Союз прийшов мені в моїй біді з допомогою, бо уділив мені запомогу в сумі $100, за що Головному Урядови щиро дякую.

Олекса Вирста.

ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАЄВИ.

НЮАРК, Н. ДЖ.

З віча на Рідну Школу в краю.

На вічу, яке відбулося в Нюарку дня 22. листопада, а на якім реферував делеґат п. Лев Ясінчук, зібрано на Рідну Школу готівкою і деклараціями $426.

—o—

ФИЛАДЕЛФІЯ, ПА.

Зі Свята Героїв на боеву акцію.

Хоч на Святочний Концерт, який відбувся 27-го вересня з нагоди святковання филадельфійськими й околичними Українцями памяти поляглих героїв УВО, вступ був вільний, то все таки заголошена збірка в галі принесла досить гарний вислід. Зі збірки прийшло $84.02. Від поодиноких товариств, які на просьбу тов. ім. Ю. Головнського заздалегідь жертвували на розходи улаштовання концерту, прийшло $20. Братство св. Володимира, відділ 74 У. Н. Союза з Найставн, $10, Клюб української Молодіжи при українській прав. церкві $5; хор ім. О. Кошиця при українській прав. церкві $5; Стрілецький Гурток ч. 1. деклярував $5. Разом всього приходу було $104.02. З того розходу $44.97. Остається чистого зиску $59.05, які вислано до Обєднання з призначенням на боеву акцію.

На зїзді ОДВУ товариство ім. Ю. Головінського відділ ОДВУ ч. XII. передав через Обєднання $150 на боеву акцію, але звідки та сума взялась, не було подано. Тому подаємо її на отсьому місці.

Частина доходу з концерту в честь Тараса Шевченка $11, Василь Осадчук за книжку Лови $4.20; за Сурму, за січень, лютий, марець і квітень: Т. Свистун $11.80; Василь Василюк $4.40; С. Слободян 75 ц; Василь Канюка 40 ц. Разом за Сурму прийшло $17.35.

Жертвували: В. Канюка $1.65; п. Пташинський $1.00 на Рідну Школу, $1.00 на боеву акцію. Дохід з пікніку, який був улаштований тов. ім. Ю. Головінського, $103.70. В тій сумі є зараховано $5, які підчас пікніку пожертвував пан П. Сеньків на боеву акцію.

З фонду оподаткования членів ОДВУ, Відділ ч. XII. $10.10.

Всі сі збірки разом творять суму $150.

Управа тов. ім. Ю. Головінського ОДВУ, відділ ч. XII.

—o—

НЮАРК, Н. ДЖ.

З весілля на Рідну Школу.

Наш заслужений громадянин д. Михайло Шумейко справляв весілля своїй дочці Марії. Вінчання відбулося в „День Подяки" в українській католицькій церкві при Мортон улиці. Тому, що молода була довголітною членицею співацького товариства „Боян", при шлюбі співав гарно хор. По шлюбі була в гали забава з танцями. При вечері виголошено ріжні патріотичні і весільні бесіди для молодят, родичів і гостей. Не забуто також і за наш старий край. Один з присутних промовив до сердець гостей, які зложили $22.75 як дар на Рідну Школу. Збіркою занялися д.д. І. Лисак і С. Шумейко. Цю суму зложили: І. Шумейко 3 дол.; В. Сидорович, Пелешок по 2 дол.; Лаґода 1 дол. 50 цнт.; І. Бакун 1 дол. 25 цнт.; по 1 дол.: І. Лисак Соловецький, Н. Н., В. Шумський, М. Литвин, І. Настюк, М. Шумейко, Т. Оренчак, Т. Каськів, С. Савіцький; по 50 цнт.: Бойкевич, Г. Ґулька, Ксенька Шумська, І. Карпентер; дрібними датками 1 дол. Разом 22 доляри 75 центів.

Гроші відіслано до Обєднання. Всім жертводавцям дяка, а молодим доброго поводження на ціле життя і многая літа!

Гість.

МІТИНҐИ ВІДДІЛІВ У.Н.СОЮЗА

БОФАЛО, Н. Й. Подається до відома членам Тов. ім. Івана Франка, від. 299, що річні збори відбудуться в неділю, в годині 4-тій пополудни, в гали народній, 448 Елк ул. Обовязком всіх членів явитись на річнім мітинґу, бо не явившіся члени будуть підлягати карі. Буде справоздання старого уряду і вибір уряду на 1932 рік. — П. Сторожук, предс.; П. Судин, кас.

ВІСТИ З СІЧОВОГО БАЗАРУ „СУРМА".

103 АВЕНЮ А, НЮ ЙОРК.

Один день в Сурмі: Листи і пакунки під дверима в 9 рано. Телефон з Джерзи, що радіо не грає. Механік збирає картки, котрі радія треба направити. П. Задорецький справляє комбінацію, що має бути відставлена до Брукли на п. Яблонському і там треба вступити в другі двері до п. Романських, бо кажуть що їх радіо шипить як в неділю Сурма грає.

Сейлзмени від Віктора, Колюмбії, Ремінґтона і других, чекають, щоб щось продати. Нині не треба нічого, але то найновіше... бла, бла, бла... Жінка принесла назад рекорду, бо на одній стороні грає добре, а на другій чоловік не любить. Орайт, орайт, міняйте. Треба листи переглянути, бо є спесял деліверi. Гелен Пішнік з Глен Лайен, Па., хоче „греко католицькі" рольки на пяно з церковними словами. М. Яцик з Валінґфорд, Па., хоче рекорди, котрих нема на складі. В Шостачко з Мікіз Ракс лист на дві сторінки записав. Михайло Білянський з Бінґгемтон наперед повідтягав собі опуст. За цукорки питає. Д. Соколовський з Піттсфілд, Месс., сім раз повторив в листі, щоб дістати такої матерії, яку дістав на презент від Сурми тому 3 роки назад. о. І. Лямпарт з Мілвокі евро-пляном замовив Гриця Мазницю. І. Чубей з Норт Дакоти хоче за два доляри карток на свята. В. Комашинський з Джамейки пише, що забув свої картки на столі як пив соду, щоб йому їх вислати. П. Дворянин з Амстердам, Н. Й., відіслав назад одну рекорду, щоб заміняти. Прийшли лиш черепки, але костумер все мусить бути вдоволений. Пан Онуфрик з Ню Йорку прийшли сваритися, чому без їх дозволу я взяв двоє дітей на радіо співати і до того мав право сказати, що вони з хору п. Онуфрика...

В одинайцятій мітинґ сейлзманів Сурми і виклад про найновіші „Роял Вакюм Клінерс". пп. Шнурер і Подлесний кваплються, бо мають сьогодня бути в Бабилоні і Гемстед. Івасик Кібало тішиться, що продав одному книжок аж на два доляри, і записав одного до випозичальної бібліотеки. Прийшли ґазети з краю, Івась всі сортує, записує і відкладає на бік для сталих покупців: пп. Морозовичові насамперед, Ґандзюкови, Пуйді і д-рови Демидчукови. На дванацяту знов апойнтмент в компанії.

Ольга М. Бомба, нова дівчина в Сурмі, ще не знає, де все стоїть, полагоджує почту і все інформується.

По полудни в склепі людей більше. Від 2-го години вже з 10 чекає на Свободу на завтра. Хлопець просить їх, щоб сідали коло стола і так зачекали, а вони волять стояти коло дверий. Механік дзвонить з Джерзи, що треба одно радіо до склепу забрати, бо кондeнсер спалився. Петро Опеля прийшов зі школи, починає пакувати замовлення. Якимів прийшов і незадоволений зі свого радія, бо він хотів 1932 модел, а аґент нашого конкурента казав йому, що він дістав 1931. Мр. Барна з Пасейку питає через телефон, що грають на радіо в неділю. Ми кажемо, що „подоляки" з Джамейки, котрих привезе і буде представляти Вол. Цісик, але ще буде місце і на Наталку і Анну Барні, лише щоб не запізнили. Володимир Ваґнер зайшов поспитати, якто записується дітей на те радіо, бо його синок Марцель спокою не дає йому. Орайт, хай прийде і приведе з собою цимістку в неділю, 20. грудня, бо на ту неділю вже занято.

За той час приїхали з Бабилону, кажуть, там „слейк". Ще і чутку розпустили там неправдиву, що хто має радіо, або кару, той роботи не дістане. Лише Болтик з Гемстед, хоче своє радіо заміняти за дорожче, що найменше за 350 долярів. Цукорків за цілий день продано на 18.38 центів, книжок і ґазет 11.40, рекордів на 34.60. З Русского Слова секретарка Місс Зверин купила Маджестик радіо (по три годиннім торзі). Мрс. Беттик (словачка) принесла депозит на Віктор комбінейшен, щоб завтра завезти для її дочки, котра щойно видалась. Мрс. Жак з Бруклина принесла останну рату (полька) і питала, чому не грав в тую неділю Лірник. Ми сказали, що заслаб. Обіцяв прийти другим разом.

В десятій вечером знов зійшлися сейлзмани, що завтра є робити, ідіть спати, кажу, завтра будете знати. Сьогодня маю писати Вісти з Базару. (Огол.) **М. Сурмач.**

ВПЛИВ ДВОМОВНОСТИ НА РОЗВИТОК ДИТИНИ.

Три співробітники психольоґічного інституту у Волесі, містер Сер, Смит і Юджс, робили досвіди з дітьми, які ходять до тамошніх ґалійських шкіл, як на них впливає наука в двох мовах. Вони переконалися, що ця утраквістична наука перешкоджує правильному духовому розвиткові дитини та що навіть фізичні праці такі діти виконують непевно. Робили досвіди з дітьми, які при вступі до школи володіли обома мовами, себто ґалійською й англійською, далі з дітьми, які при приході до школи знали лиш одну мову, далі порівнювали дітей зі села з дітьми з міста. В усіх випадках дитина, що говорила одною мовою, виявляла перевагу над двомовними дітьми. Ця перевага була замітніша в сільських дітей ніж у міських. Діти одномовні багато безпечніше вживали правої руки ніж двомовні, які багато лекше брали ліву руку замісць правої.

ТАРЗАН І ДОРОТОЦІННОСТИ З МІСТА ОПАР. (14)

Тарзан поспішав скорше дійти до міста Опар, щоб виконати свій намір, бо все таки слова чарівника-лікаря його трохи занепокоїли. Дні й ночі він ішов зі своїми дикунами, лише час від часу коротенько відпочиваючи. Нарешті одної місячної ночі він побачив золоті бані міста. Спинився тут, заховавшися з дикунами в кущах, щоб відпочити за день. В ночі він готувався сам дістатись до міста й захопити там золото.

—o—

Настала ніч. Тарзан рушив сам до міста. За ним вужем повз Вепер, що ввесь час слідкував за Тарзаном, йдучи його слідами. Нарешті Тарзан підійшов до скель, на яких високо стояло таємниче місто. Хапаючись за виступи скель, він поліз вгору. Нарешті дібрався до вершка скель, а там подряпався на стіну. Скоро постать Тарзана зникла за стіною таємничого міста. Вепер усе це бачив.

—o—

Нарешті, коли Вепер переконався, що за стіною все тихо, що Тарзан десь подався далі, він сам почав дряпатися на скелі, а потім переліз через стіну. Тут сліди Тарзана зникли. Нікого не видно було, а далі вимальовувалася ще більше стіна. Вепер почав оглядати місцевість, шукаючи слідів Тарзана. Нарешті він натрапив на вузький отвір, що йшов попід високу стіну, очевидно в середину міста.

—o—

Тарзан, нічого не підозріваючи, що за ним хтось слідить, обережно, але поспішно проповз низьким переходом попід землею й нарешті увійшов у знайомий йому вже будинок. Ціла низка ріжних кімнат та переходів привела його до тої кімнати, де лежало звалене накупу золото. Вартости цього золота очевидно мешканці Опару не знали й не знали його вживання, бо все тут було так, як його бачив востаннє Тарзан.

—o—